

Nr 152.

Av herr **Ekman, Carl Gustaf, m. fl.**, om *åvägbringande av utredning och förslag beträffande ändring i sättet för kommuns medverkan vid avgörande av ärenden, som röra handeln med rusdrycker.*

Uti likalydande motioner vid 1919 års lagtima riksdag, I: 61 av herr Carl Gustaf Ekman m. fl. och II: 226 av herr Moberger m. fl., hemställdes om viss förändrad lydelse av 17 §, 19 § 5, 6 och 8 mom., 20 § 3 och 4 mom., 21 §, 22 §, 24 §, 28 § 2 mom., 56 § 3 mom., 69 § 1 mom. och 95 § i K. F. 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker. Motionerna avsågo, att då inom en kommun frågan om tillstånd till detaljhandel med rusdrycker uppkommer, denna fråga skall i princip avgöras genom omröstning å kommunalstämma eller allmän rådstuga eller, i Stockholm, av stadens kommunalt röstberättigade invånare. Därest vid sådan omröstning majoriteten av de röstande avstyrker att tillstånd till sådan detaljhandel meddelas, förfaller frågan, men vid motsatt utgång av omröstningen skola utlåtanden inhämtas av kommunalnämnd och kommunalfullmäktige eller magistrat och stadsfullmäktige eller, i Stockholm, av endast stadsfullmäktige. Där stadsfullmäktige eller kommunalfullmäktige avstyrkt samtliga inkomna ansökningar om rätt till detaljhandel med rusdrycker, må tillstånd icke meddelas. Konungens befallningshavandes befogenhet enligt 22 § i rusdrycksförsäljningsförordningen att medgiva tillfälliga rättigheter skulle upphöra enligt motionärernas förslag, vilket slutligen avsåg, att på Kungl. Maj:t skulle ankomma att meddela närmare bestämmelser angående det ifrågasatta omröstningsförfarandet.

Till stöd för sin hemställan anförde motionärerna bland annat: »Enligt § 17 mom. 3 i K. F. 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker skall i Stockholm av stadsfullmäktige och i annan stad av magistrat och stadsfullmäktige samt å landet av kommunalnämnd och kommunalstämma avgivas utlåtande över ansökan om erhållande av rättighet till detaljhandel med rusdrycker.

I §§ 18 och 20 mom. 3 föreskrives samma förfarande beträffande rättigheter, som omförmälas i §§ 18 och 20 mom. 1. Slutligen stadgas i § 22, att stadsfullmäktige eller kommunalstämma skola höras över ansökan att tillsvidare för kortare tid än ett år eller för visst tillfälle utskänka vin eller öl vid måltid till spisande gäster.

I fråga om alla här angivna rättigheter gäller, att de ej må av Konungens befallningshavande bifallas, därest de blivit avstyrkta av stadsfullmäktige eller kommunalstämma.

Enligt § 95 skall i stad, där stadsfullmäktige ej finnas, vad enligt förordningen tillhör stadsfullmäktiges handläggning, tillkomma allmän rådstuga. Likaledes skall, vad som tillhör kommunalstämmas handläggning, tillkomma kommunalfullmäktige, där sådana finnas.

Genom beslut vid 1918 års urtima riksdag har i § 27 i K. F. 21 mars 1862 om kommunalstyrelse på landet den förändringen vidtagits, att i kommun med över 1,500 invånare skall den kommunen i kommunala angelägenheter tillkommande beslutanderätten uppdragas åt kommunalfullmäktige. Mom. 2 av samma paragraf medger dessutom, att kommun med 1,500 invånare eller därunder må åt fullmäktige överlåta beslutanderätt, som i mom. 1 avses.»

»Riksdagens nykterhetsgrupp, — — — — — har enhälligt beslutat att förorda sådana lagändringar, varigenom det principiella avgörandet angående tillstånd till försäljning av rusdrycker skall ske genom ett omröstningsförfarande å allmän rådstuga eller kommunalstämma efter samma grunder, som föreskrivas i § 8 i K. F. om kommunalstyrelse på landet, och i motsvarande bestämmelser om kommunalstyrelse i Stockholm och kommunalstyrelse i stad. Om vid sådan omröstning majoriteten av de röstande avstyrka upplåtande av rättigheter, varom nu är fråga, förfaller saken. Om däremot ett tillstyrkande sker, förfares i överensstämmelse med nu gällande bestämmelser. I kommuner, där fullmäktige ej finnas, skall såväl principavgörandet som övriga beslut tillkomma allmän rådstuga eller kommunalstämma.

Därest denna anordning vinner riksdagens bifall, torde det böra

uppdragas åt Konungen att meddela närmare bestämmelser angående omröstningsförfarandet, varvid dock måste fasthållas, att vid dylik omröstning enkel majoritet skall gälla liksom nu sker vid avgörandet inom fullmäktige.

Nuvarande 22 § angående upplåtande av tillfälliga rättigheter anse vi böra utgå.»

Härtill vilja vi tillägga, vilken tanke även bör kunna utläsas ur motionerna vid förra årets lagtima riksdag, att det, oberoende av olika politiska åsikter i övrigt, måste anses vara en fördel, om nykterhetsfrågan upphörde att på sätt eljes blir fallet utgöra en dominerande fråga vid de kommunala valen, så att dessa kunde förrättas under mindre direkt påverkan av nykterhetsspörsmålet och sålunda med mera obunden hänsyn till vederbörande kandidaters allmänt kommunala intressen och personliga duglighet och lämplighet för uppdraget ifråga. Överlämnas det principiella avgörandet om upplåtande av rusdrycksförsäljningsrättigheter åt allmän folkomröstning bland de kommunalt röstberättigade i stället för åt de representativa organen, kan det förväntas, att de nykterhetspolitiska synpunkterna komma att spela en relativt underordnad roll vid de kommunala valen.

Riksdagens nykterhetsgrupp har beslutat att ånyo framföra sin motion om kommunal omröstning rörande upplåtande av rusdrycksförsäljningsrättigheter. Då förra årets bevillningsutskott, som gillade motionens syfte, ej kunde godtaga vårt förslag till ändringar i rusdrycksförsäljningsförordningen utan förordade ytterligare utredning, anse vi oss böra ansluta oss till utskottets förslag, som utan votering bifölls av andra kammaren men avslogs av den första.

Vi få således hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning av frågan, i vilken utsträckning den kommunerna författningsenligt tillkommande medverkan vid avgörandet av ärenden, som röra handeln med rusdrycker, må kunna utövas genom omröstning bland vederbörande kommuner i dess allmänna angelägenheter röstberättigade medlemmar eller eljest i annan ordning än genom de i kom-

munalföfattningarna omförmälda kommunala myndigheter eller representativa organ ävensom för riksdagen snarast möjligt framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 22 januari 1920.

Carl Ekman.

August Ljunggren.

Alfred Petré.
